

ACC. N:R M. 15316: 1-3.

Landskap: *Skåne m.fl.* Upptecknare: *Alfred Larsson, Svabersjö*
Härad: *Dir.* Berättare: *Nils Jansson, Skalmå*
Socken: *"* Berättarens yrke: *Smidesäll*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1876* i

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Smiden s. 1-3.

LU F 111

Smedgesäll Nils Jeppsson berättar själv så här. Jag är född den 17/3 1876. Fadern var Lantbrukare innehade 25 tunnland jord. I hemmet var 3 syskon. Efter slutad skolgång började Jeppsson vid 14 års ålder gå i smedlära hos Smeden Kristian Peder Becker, Bornholm. Hos denna stannade J. tills han var utlärdd gesäll. Här fick han en god lära både i smide och hovbeslag. I lön hade han första året 25 kronor jämte maten. Under lärotiden fick han även utföra andra sysslor såsom att några gånger i veckan hämta varor i staden. Transporten med vagn förspänd oxar. Efter gesällprov fick Jeppsson 50:kr. -- om året. Som gesällprov utförde han ett flertal olika smiden samt hovslagteri. Vid omkring 18 års ålder återvände J. till Sverige där han hade ett flertal anställningar som gårdssmed. Första tiden hade han 150:kr. om året, sådan lön som då var bruklig. Under dessa anställningar var Jeppsson med om att smida in det nya året. Högsta antalet (hantlangare) släggare var tre? Smidet de utförde var olika saker. Det var även brukligt med stora Höstgille -- och framförallt vid julen var det stora kalas med mat och dricka. En god husmor kunde åstadkomma verkliga storkaläs. Vid dessa gillan förekom dans och andra muntrationer. Vid något tillfälle vandrade Jeppsson från Gislöv Vid Trelleborg till Växjö i Småland för att få ny kondition. Under vandringen besökte han flera smeder och om inget arbete fanns var det brukligt att mästaren skänkte 50 öre -- någon gång en krona, gesällerna gav 25 öre. Mat kunde man få ibland hos gangtila smeder, men det hände även att de sände en ilsken hund på den besökande. Sedan han varit i Växjö en tid vandrade Jeppsson vidare upp till Gelleware varifrån han tog båt till Sulitelma, där han stannade och arbetade som smed nere i gruvan. Förutom Jeppsson var här anställda sex Svenska smeder och en Dansk. Det var en lång och strapatsrik vandring säger Jeppsson som han fick erfara. Han säger sig ha varit om både det ena och det andra, inget särskilt nämnt. I gruvan var det ett isolerat liv. Han stannade där i fyra år. Några nöjen fanns ej på platsen, där spelades kort och då någon skaffade sprit kunde det gå hett tillväga. Maten var inte den bästa och de slet ont många gånger. Sedan återvände J. till Skåne och hade flera olika platser bland annat i Arrendala vid Lund där han stanna i 3 år forts.

1)

forts.

och här trivdes han bra men sluta för tre år sedan med sitt strävsamma liv. Han minns dock ej hur mycket han hade i avlöning här.

Då jag är personligen bekant med honom sedan år 1907 då jag arbetar i Bunkeflo och Jeppsson i grannkommunen Hyllie. Många historier om hans personlighet har man hört. Han var en mycket snäll person, mycket tystlåten och var mycket svår att komma in på. Han kunde arbeta i en smedja tre till fyra veckor men så kom reslusten och då var det omöjligt få honom att stanna även om han därom blev tillbedd på det enträgnaste. Smedmästare Forsberg i Hyllie var en sträng man och en mycket duglig smed. Detta var Jeppsson också och det var nog ej många smedgesällor som vandra omkring på den tiden, som hade den smidesduglighet som Jeppsson. Vid de nämnda året var det stora beställningar från bönderna på de s.k. viktoria och ponnyvagnarna. De som voro särskilt fina skulle de innehålla en helsmidd järnunderreda och det var inte smed vem som helst som klara den saken. I varje fall fabrikerades en dylik vagn vid tillfället i Hyllie. Vad nu Forsberg på något sätt ville undervisa Jeppsson, eller något ord blev sagt som ej passa honom känner jag ej till. Men Jeppsson tog en spahn vatten, tvätta sig i smedjan som var brukligt sade ej ett ord och försvann från platsen, antagligen fick han sina förtjänta pengar och så bar det i väg. Han kom då dit där jag arbetar och bad mig följa med. Därav blev intet! Hur många konditioner Jeppsson under de 9 veckor han var borta, känner jag ej till, för dylikt skulle man inte försöka fråga efter av honom. Men efter dessa 9 veckor var Jeppsson fortfarande hos Forsberg i Hyllie. Det märkvärdiga var med den man ~~XXXX~~ att om han slutade i en verkstad där han arbetade var aldrig så brått så var han alltid åter välkommen då han var arbetslös. Detta har smedm. Forsberg i Hyllie personligen sagt till mig. När vandringslusten och ombyteslystnad kom för honom, då fanns han ej att hejda. En smedmästare Gyllidoff som en tid bodde i Önnarp har en son som numera är bilreperatör i Skurup, tala om för mig för en tid sedan då jag varit ute efter nyheter (gamla förstäss i samband med mina undersökningar) att han på den tiden gick i skolan, men vid tillfället var hemma, en gäst kom in i smedjan och frågade om något arbete fanns att få: -jo så min far: när kan Ni börja: med detsamma-- drog rocken av sig-- hängde

2) forts.

Forts.

rock och hatt på en krok i smedjan, tog fram fårskinnet av en paket
fråga vad arbete han skulle börja med och så börja han att smida.
(fårsjinet ja-en förklaring behövs— För att skydda sina kläder för
de gnistor som ju förstörde kläderna då man smidde fick varje smed
såväl gesäller som lärpojkar själv hålla sig själv med och var myc-
ket nödvändig om man inte skulle bränna upp kläderna på ingen tid.
Ett dylikt var i regel av en stor bagge, vilka var de bästa, skylldes
hela framsidan på en pojke, nästan från hakan och ner till skorna
vilka i regel bestod av träskor eller yrättofflor, två remmor voro in-
sydda och knäpptes med en sylja vid livet.) Då Gylldoffs fader hade
många gesäller som stanna både längre och kortare tid, fann han att
denna Jeppsson var en särskild person bland dom andra. Han stanna på
platsen cirka 3 veckor och försvann då undegefär i samma stil som han
kom.